

**KÖROĞLU'NUN ÖYKÜSÜNDE GENÇLİĞE YÖNELİK
KAMUSAL DEĞERLENDİRME¹**

ОБЩЕСТВЕННАЯ ОЦЕНКА МОЛОДЁЖИ В ПОВЕСТИ КЁРОГЛУ

**PUBLIC EVALUATION TOWARDS THE YOUTH IN
KÖROĞLU NARRATIVES**

M. Kemal Öktem*

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, Köroğlu'nun bir halk ozanı olarak anonimleşen şiirlerinin verisinde, kamusal değerlerin izini sürmek ve bu değerleri güncel araştırmalarda saptanan boyutlarla değerlendirmektir. Bunun için, uluslararası toplumsal kültür araştırmalarıyla bir ölçümleme puanı elde eden araştırmacı Hofstede'in yaklaşımı benimsenmiştir. Hofstede'in kültür araştırmalarında çerçeve olarak nirengi noktası aldığı 5-boyutlu yaklaşımında yer alan güç mesafesi, bireycilik, belirsizlikten kaçınma, eril olma, uzun-dönem yönelik olma boyutları ele alınmaktadır. Köroğlu'nun kamusal değerleri, şiirleri verisinden irdelenerek, bu boyutlarla geçerli bağ kurulmaya çalışılmıştır. Böylelikle, geleneksel tecrübelerle süzülen kamusal değerler, genel toplumsal yansıması ve yorumlanmasında ölçü olabilir. Günümüzdeki kamusal değerlere etkisi bakımından, bu boyutlar karşılaştırılarak, toplumsal değerlerin daha iyi anlaşılmasına yönelik bir girişimde bulunulabilir.

Anahtar kelimeler: Köroğlu, Türk kültürü, kamusal değerler, toplumsal kültür.

ABSTRACT

The aim of this study is to trace the main values of Turkish culture through a research on Köroğlu's – who is an anonymous poet and hero – poems, and to compare those values with aspects put forward by modern cultural research. In order to do this, Hofstede's approach, which is tested and re-tested in many countries including Turkey, and gave grades to those dimensions in each specific country, has been adopted. Hofstede uses basic dimensions in his cultural studies which has a 5-dimension framework, namely power distance, individualism, uncertainty avoidance, masculinity, and long-term orientation. Using those dimensions and matching Köroğlu's poems within this frame, poems have been analysed and an attempt has been made to construct a valid correlation with those dimensions. Thus, those cultural values stemming from traditional experiences, crystallizing into current times and reflecting our social culture, enable us to interpret cultural values in context. In modern times, those traditional values have an impact upon quality of life, and by comparing values in terms of those dimensions, an attempt is made to better understand our cultural values. Accordingly, Turkish cultural values emphasized in Köroğlu's poems are consistent with tendencies identified by Hofstede's findings: high

¹ . DOI : 10.17498/kdeniz.446

*. Hacettepe Üniversitesi İİBF, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Beytepe 06800
ANKARA, kemalok@hacettepe.edu.tr

power distance index, collectivism, high level of uncertainty avoidance, femininity characteristics are forefronted. Although there is no measured value in the dimension of long-term orientation, there are clues suggesting its existence in K roğlu’s poems.

Key Words: K roğlu, Turkish Culture, Public Values, Social Culture.

Аннотация

В статье рассматриваются общественные ценности одной стихотворении К роđлу, считавшей как народное сказание и они сравниваются с ценностями современных исследований. Для этого, были применены методы по исследованию общественной культуры современного исследователя Hofstede. В исследованиях Hofstede применены следующие пять методов: дистанция власти, индивидуализм, избегание от неопределённости, быть мужчиной, предназначение к чему то на долгое время. Общественные ценности стихотворений К роđлу совпадают с этими ценностями. Таким образом, традиционный опыт общественных ценностей можно применять как метод измерения отношений среди общества.

Ключевые слова: К роđлу, турецкая культура, общественные ценности, общественная культура.

Giriş

Tarihte yaşanan bazı feodal zulme, aksaklıklara ve zamanın Bolu Beyi’ne başkaldıran, haksızlıklara karşı gelen Köroğlu’nu – Ruşen Ali’yi, “halk çok sevmiş ve kahramanlaştırmıştır” (Altınok, 2008). Eşitliği, adaleti, ezilenlerden yana olan kişiliğiyle destanlaştırmıştır (Ontoloji.com, 2004). “Bu isimde 16. yüzyılda yaşamış bir halk şairi de vardır. Ama tarih  kişiliği bilinemeyen asıl Köroğlu, 17. yüzyılda Bolu havalisinde yaşamış, sonradan  n  bütün Anadolu’ya yayılmıştır. Babası da Bolu Beyi tarafından gözlerine mil çektirilerek cezalandırıldığı için Köroğlu diye tanınmıştır. Zulme karşı ayaklanarak halkın hakkını koruması, onu destansı bir kahraman h line getirmiştir” (Edebiyat  ğretmeni, 2013).

Zamanın sosyo-ekonomik ve siyasal sıkıntıları sonucu, bazı bölgelerde yaşanan durgunluk, ayrışma, siyasal gerginlik, beyliklerde birliğin ve düzenin sağlanmasında sıkıntılar, üretim azalmasına ve yerel ekonomilerin zora girmesine yol açarken; siyasal sıkıntılarla otoritenin zayıflaması, feodal-düzene güvenin azalması gibi etkenler yaşanmıştır. Somut  rnek vermek gerekirse; toprak düzeninin bozulması, vergilerin ağırlaşması, toprağa zorla el koyma ve keyfi yönetimin yaygınlaşması, halkı isyanlara sürüklemiştir (Altınok, 2008: 217).

şirler, ait olduğu toplumun d şunce, inanç, kültür unsurları, yaşam biçimi yani zihniyetini yansıtabilirken; dönemin oluşturduğu düşünüş ve bakış tarzını, işlenen tema, nazım şekli ve anlatımıyla verir. Örneğin, *Köroğlu’nun şiirinde, “dönemin vazgeçilmezi at (Kırat)  vg s  (günümüz modern aracı otomobile karşılık), ticaretin deve kervanıyla yapılışı; atın genç, iri ve süslü olmasının beğeni ölçütü olması, aşığı sevgiliye götürecek bir araç olarak kullanılışı, doğayla iç içe yaşayan bir toplumda, yiğitçe, oşkun bir söyleyiş varken; modern şiirde daha dingin bir söyleyiş vardır”* (Ders zamanı, 2013).

Feodal dönemin isyanları, kapitalizmin geliştiği ülkelerde tarih boyunca sürmüştür (Roberts, 2013’de Joseph Schumpeter, 1942). Çağdaş zamanlarda çeşitli ülke siyasal idareleri, serbest piyasa politikalarının başarısızlığının neden olduğu protestolardan

kaçınmak üzere, piyasanın dizginlenmesini öğrenmiştir. Sendikal birliklerin organizasyonu, haberleşme imkânları, güvenliğin araç-gereç olarak geliştirilmesi, para yönetiminin ekonomik krizlerden korunabilecek yetkilerle donatılması gibi. Ülkeler, toplumsal çözüm geliştirmeyi bir ölçüde başarmışsa da, demokratik değerlerin gelişimi sürmekte, bulunan çözümlerin etkililiğinin sürdürülebilirliği ihtiyacı görülmektedir (Roberts, 2013).

Köroğlu döneminde yaşanan bu yoğun sorunlar ortamında, -günümüzde de görülebilecek riskler olarak – siyasetçilerin, gençliği ve kamusal değerleri daha iyi tanıması ve iyi önderlik etmesi, liderlik rollerini geliştirmesi gerekebilir. Kamusal uygulamaların yeni duruma çözüm üretmesi, kamu yöneticilerinin gerçek sorunlarla yüzleşme kapasitesini artırması, gerçekçi toplumsal değerlendirme yapabilmeyi istemesi önem kazanmış olabilir. Kamu yöneticilerinin yüzeysel değil, etraflı bakışı, yetkinlik hissedip sorunlara çözüme yönelmesini sağlayabilir (Bowers, 1976).

Daha iyi ve kaliteli yönetim, günümüz kamu yönetiminin de ana-teması olmayı sürdürmektedir. “Kaliteyi anlamak için iyinin bağlamında anlaşılması gereği, çelişkilerin nasıl yönetileceği, değerlerle nasıl bağ kurulacağı ile karar-alma ve siyasa uygulamadaki etkisi, değerlerin kamunun gözündeki yeri (örneğin vatandaş, siyasetçi ve yönetici, seçkin ve sokaktaki vatandaşın bakışı), iyi yönetişimi nasıl anlayacağız: yukarıdan aşağı mı, aşağıdan yukarı mı, uluslararası mı sorularına karşı hazırlıklı olmak üzere çalışmak gerekmektedir (ASPA, 2013).

Köroğlu öyküsü bu soruya yanıt verir gibidir: “yerleşik düzeni sorgulayan, ezberbozan, destan / halk hikâyesi kahramanı, saz şairi kimlikleriyle Anadolu, Kafkasya, İran ve Orta Asya’da tanınmış, sevilmiş ve gerçek kimliği ile folklorik kimliği birbirine karışarak yaşatılmış bir halk kahramanıdır. Usta-çıracak ilişkisiyle hikâyeci âşıkların dilinde bugüne kadar gelen, ortak duygu ve beğeniyi yansıtan ve kahramanlık coşkusunu” dile getiren anlatıları ve türküleri, halkbilimi araştırmalarına da konu olmaktadır (Fuat, 2012). “Zalim bir beyden babasının öcünü almak için dağa çıkan, kervan yollarını tutan, varlıklılardan aldığı yoksullara dağıtan, Köroğlu”, Pertev Naili Boratav’ın 1931’de Köroğlu Destanı adıyla yayımladığı çalışmasında Anadolu’dan Azerbaycan’a geniş bir coğrafya ’da ele alınmıştır.

Tarihçi Tebrizli Arakel’in 1669’da yayımlanan Tarih Kitabı’nda -1602’den başlayarak 60 yıllık bir dönemin olaylarını aktarırken – Köroğlu konusunda bilgiler verdiği, Brosset’nin (1874) Collection d’Historiens Arméniens adlı dizisinde tarihçilerin yaptıkları Fransızcaya çevirip yayımlanmaya başlayınca bu bilgilerin uzmanlara eriştiği bildirilmektedir. İsmail Hakkı Uzunçarşılı 1942’de, Osmanlı Arşivlerinde Bolu yöresinde ortaya çıkmış Köroğlu adında birisinin cezalandırılması için Bolu Beyi ile Gerede Kadısına gönderilmiş bir emre rastladı: XVI. yüzyılda Köroğlu adında birisi yaşamıştı. Âşıkların aktardıkları şiirlere bakılırsa, bu kişilik aynı zamanda güçlü bir saz şairidir. Fuat’a (2012) göre; “yeniçeri Köroğlu’nun Osmanlı ordusunda görev yaparken, bir nedenden dolayı dağa çıkıp sonra bağışlanıp yeniden Padişahın hizmetine döndüğü düşünülebilir. Ama hiçbir belgeye dayanmayan bu olasılığı uzmanlar benimsemiyorlar. Pertev Naili Boratav’a göre: “bir halk şairi ve Celâli reisi idi.”

“Takma adının Köroğlu olması, feodal-beylere başkaldırması, eski çağlardan beri, ‘gözleri kör edilmiş babanın öcünü alan oğul’ ana-teması çevresinde oluşmuş söylencelerin, ululama öykülerinin, bu Anadolu’lu saz şairine yakıştırılmasına yol açmıştı. Halk öyküleri geleneğinin çok güçlü olduğu Doğu Anadolu, Azerbaycan, Kafkasya gibi bölgelerde dolaşmış, yaşamış olması, şiirleriyle örülen öykülerin yaygınlaşmasını, yaşamının destanlaşmasını kolaylaştırmıştı” (Fuat, 2012).

İlhan Başgöz (1975) ise, öykülerde anlatılan Köroğlu’nu halkın yarattığını söylemektedir: “Adı Koç Köroğlu. Âşıklarımız ondan şöyle söz ediyorlar : ‘Köroğlu bileğine ve yüreğine olduğu kadar kesesine de yiğit idi. Çardaklı Çamlıbel’e yoksul varan bay olur, öksüz varan bey olurdu... Alışveriş zenginlerine düşman, mallarını talan eder. Fakir fukara ile arası çok iyi”. “Bölge ülkeleri toplumları onun hikâyelerini kendi dillerince söylemişler. Ama hikâyedeki türküler hep Türkçe kalmış”.

Köroğlu’nun temsil ettiği Türk kültürü değerlerini, gelecek kuşakların da benimsemek istediği öne sürülmektedir:

“Yiğit ve mert bir kahraman tipi olan Köroğlu, her Türk gencinin ruhunda onun gibi karakterli olma ülküsünü, besledi... Köroğlu, ... bir dağ adamıdır. Bazı yaptıkları, örnek alınacak davranışlar değildir elbet. Ama Köroğlu’nu haklı gösterecek yönleri vardır... Haksızlığa, zulme karşı ayaklanmıştı. Bu arada kendisi hiç bir zaman haksızlığa sapmamıştır. O yüzyıllar, Osmanlı Devleti de büyük iç ve dış sarsıntılar geçirmektedir... Bundan yararlanan derebeyi tipleri türemiştir. Vilayetlerde halk ezilmekte, çifte vergiler alınmakta, zulüm ve haksızlık yapılmaktadır. Namuslu idari liderler haklı ya da haksız, ayaklanmalar düzenlemekte, bu arada üzerlerine gönderilen ordular karşısında halk ezilmekte, canından bezmektedir. İşte, bu son derece korkulu ve tehlikeli ortamda, halka avuntu veren bir hayali kahraman çıkıyor. Bu, Köroğlu’dur. O’nun sevimli, şövalye varlığında halk kendini buluyor onda avuntuya kavuşuyor. Ayrıca, sanat isteklerini de onda buluyor halk. Gerçekten, Köroğlu’nun sanatı gerek konu olarak, gerek işleniş bakımından kusursuzdur” (Öztelli, 1974).

Bu tür problemlerin günümüzde anlaşılmasına örnek olarak, vergi idaresinin uluslararası rüşvet ile yolsuzluğu ve kara-para aklama faaliyetlerini nasıl önleyebileceği çabaları sürmektedir (OECD, 2013b: 13-14).

Toplumun genel olarak özlem duyduğu, yücelttiği kültürel değerlerin, Köroğlu’nda simgeleştiği ifade edilebilir:

“Halkımıza göre Köroğlu, zalime başkaldıran, yaşlılara zayıflara dokunmamayı, tamahkâr zenginlerle uğraşmayı, dertlilerin derdine bakmayı öğütleyen yiğit bir kişi... Kavuşturan kurtaran esirgeyen Kırat motifi ile kökleri çok daha gerilere giden bazı efsanelerle, bazı gerçeklerin, özlemlerin karışarak oluşturduğu bir destan. Bütün destanlarda olduğu gibi de, her şey olumlu ya da olumsuz yönde abartmalı. Halk bu Köroğlu türkülerini, Köroğlu hikâyelerini dinlerken yürekleniyor. Bir kurtarıcı bulmuşçasına rahatlıyor. Düğünlerde derneklerde Köroğlu havaları, marşların gördüğü işi görüyor. Köroğlu’nun kimliğinden de, kişiliğinden de ben bu toplum olayını anlıyorum. Asıl Köroğlu gerçeği bu bence... . Halk gibi, hikâyeci halk ozanları gibi, Köroğlu’na ben de kendimi, kendi özlemlerimi katarak söyledim. Yiğit, duyarlı insan bir Köroğlu düşündüm (Su, 2013)...

Daha iyi hayat koşulları için daha iyi politika ortamı geliştirme çabaları günümüzde sürmektedir (OECD, 2013a: 13). Konumuz bakımından, Köroğlu imgesinde, yaygın ve ortak halk kamusal değerlerinin temsil edilmekte olması, genel bir inceleme için yeterli altyapı sunabilir.

Köroğlu’nun İzleri?: Hofstede Araştırması’nda Kamusal Değerler ve Kültür

Toplumsal kültürleri kıyaslayan araştırmasında, Hofstede’in (2013) 5-Boyutlu modeliyle değerlendirildiğinde, toplumları diğer kültürlerle göre derinden etkileyen özellikler belirginleşebilmektedir:

1) **Toplumsal Kültürde ast-üst hiyerarşisi ve Güç mesafesi (power distance):** bu boyut bireylerin toplumlarda eşit olmadığı olgusuyla ilgilidir, bu eşitsizliklere kültürün tutumunu anlatır. *Bir ülkede kurumların daha az güçlü üyelerinin, gücün eşitsiz dağılımını bekleme ve kabul etme düzeyi* olarak tanımlanır.

Türkiye bu boyutta yüksek puan (66 puan) almaktadır, bu da Türk kültür tarzının şu özellikleri olduğu anlamına gelebilir: Bağımlı, hiyerarşik, üstler erişilmez ve ideal patron babacandır. Güç merkezidir ve kurumsal liderler üstlerine ve kurallara dayanır. Çalışanlar ne yapacaklarının söylenmesini bekler. Denetim beklenir ve üstlere karşı tutumlar resmidir (biçimsel/formal). İletişim dolaylıdır ve bilgi akışı seçicidir. Aynı yapı, aile biriminde de gözlemlenebilir, baba diğerlerinin itaat ettiği bir tür ataerkildir.

Bu boyutta örnek olay olarak ele alındığında, Köroğlu'nun öyküsünde belirgin olan, Bolu Beyi'nin, "en iyi atı" istemesi, "beyin en gösterişli", en iyi ata sahip olma özlemi, "güç mesafesini" büyük ölçüde ortaya koyma hevesinin etkisinde olabilir. (Bolu'nun dağlık bir bölgeyi kapsamı, daha güçlü bir atın uygulamada tercih edilmesine neden olsa da, daha derinden etkili güdünün güç mesafesinin belirgin kılınması olduğu ileri sürülebilir).

Yine, seyisin -Köroğlu'nun babasının-, feodal-bey -Bolu Beyine-, emri üzerine seçip getirdiği atını resmi olarak sunumunda, katı hiyerarşik ortamda, yeterli bilgi verememiş olması, eleştirisine karşı gelememesi, sözünü eristirememesi, bu trajediye neden olmuştur. İdeal olarak, bey'in babacan bir tutumla konuyu anlayışla ve sabırla karşılmasını bekler iken; sert tutumu ve cezalandırmasını affedemeyip oğlundan "intikam" almasını ister, dolayısıyla, ataerkil aile yapısında, kendisi de baba olarak, yetkisini kullanmaktadır. İtaat-İtiraz-isyan arasında, cezasına razı olup itaat etmiştir ve fakat oğlundan intikam almasını istemekten başka çaresi kalmamıştır. "Hukuksuzluk hukuksuzluğu" getirmiştir.

Köroğlu'nun koruduğu güç mesafesi, Bolu Beyi'ne dağlardan seslenmesi ile belirginleşmekte, itaat-isyan arasında daha farklı ölçüde bir ast-üst ilişkisi kurulamadığından, farklı seçenekler ortamında hak aranmakta, toplumsal değerlere dışarıdan ithal edilen teknolojik icat olarak tüfek de bir statü simgesi durumunda ortaya çıkmaktadır:

Benden selam olsun Bolu Beyi'ne

Çıkıp şu dağlara yaslanmalıdır

...

...

Tüfek icat oldu mertlik bozuldu

Eğri kılıç kında paslanmalıdır

2) **Toplumsal değerlerde Birey-Toplum Boyutu (individual-collectivism):**

Bireycilik (individualism)-toplumculuk açılımı: bu boyutta asıl değinilen, *bir toplumun üyeleri arasında korunan karşılıklı bağımlılık düzeyidir.* İnsanların öz-benliklerini/ingelerini "ben" veya "biz" olarak tanımlamasına ilişkindir. Bireysel toplumlarda insanların kendilerine ve yalnızca kendi ailelerine bakmaları beklenir. Toplulukçu toplumlarda insanlar kapalı gruplara aittir ve sadakat karşılığında onlara bakmakla yükümlüdür. Türkiye, 37 puanla toplulukçu bir toplumdur. Bunun anlamı, "biz" önemlidir, insanlar sadakat karşılığında birbirlerine sahip çıkan kapalı gruplara (aileler, sülaleler veya kurumlar) aittir. İletişim dolaylıdır ve grup uyumu korunmalıdır, açıkça çatışmalardan kaçınılır. İlişki ahlaki bir temel taşır ve bu her zaman görev tamamlanmasından önce gelir. Bir güven ilişkisi oluşturmak için başlangıçta zaman

tanınmalıdır. Akrabalara sahip çıkılır. Geribildirim, iş ortamında da olsa her zaman dolaylıdır.

Köroğlu'nun 200 kişilik bir grup kurduğu metinlerde geçmektedir. Ayrıca, zaten genel olarak topluma, yoksula-düşküne-öksüze ilgisi fark edilmektedir. Arkadaş ve dost yoluna baş koymaktadır:

*“Arap at gider eşkine
Eyle merhamet düşküne”*

...

*“Sen aldın beni zuluma
Rahmeyle öksüz kuluna”*

...

*Başım koydum arkadaşın yoluna
Başı dost yoluna koyanlardanız*

3) **Toplumsal değerlerde Eril-dişil boyut** (eril (*masculinity*) / dişil (*femininity*): Eril boyutta yüksek puan, toplumun rekabet, kazanım ve başarı ile yönetildiğini göstermektedir. Başarının alanında en iyi olanın kazanması olarak tanımlandığı, okulda başlayıp kurumsal davranışla süren bir değer sistemidir. Bu boyutta düşük puan (dişil olunması), toplumda diğerkâmlık ve hayat kalitesinin baskın değerler olduğu anlamına gelir. Dişil toplum, hayat kalitesinin başarı işareti olduğu, kalabalık arasından sivrilmenin saygın olmadığı bir kültürdür. *Temel konu insanları neyin motive ettiğidir; en iyi olmayı istemek ya da yaptığından hoşnut olmak (dişil)*. Türkiye'nin 45 puanı, ölçeğin “ortasındadır” ancak daha çok dişil yandadır. Bunun anlamı, kültürün, başkalarıyla aynı düzeyde olmak, uzlaşma, yetimlere sempati gibi yumuşak yanlarına değer verildiği ve teşvik edildiği anlamına gelmektedir. Özel hayatta ve iş hayatında çatışmadan kaçınılır, sonuçta uzlaşma önemlidir. Boş zamanlar Türkler için önemlidir. Tüm aile, sülale ve arkadaşların birlikte hayatın tadını çıkardığı zamandır. Statü gösterilir, fakat bu daha çok yüksek güç mesafesi puanından gelir.

Köroğlu iyi ile kötünün ayırındadır, uzlaşmayı aramakta, dertlilere derman aramaktadır. Yaptığından hoşnuttur. Düşün-derneğin bozulmasına üzülür, gelmeyen dostlarını gözleri arar. Ölen dostları olduğunda, kendisi de ölmeyi tercih eder:

*Köroğlu her zaman kurdu meydanı
Ben bilirim yahşi ile yamanı
Aman dileyenden kesmen amanı
Dertli olanların derdine bakın*

...

Düğünü bozup gidenler

...

Hoylu'm nic'oldu gelmedi

*N'olsam koç Köroğlu n'olsam
Hoylu'yu düşümde görsem
N'olaydı da ben de ölsem
Hoylu'm da kaldı gelmedi*

4) **Kamusal Değerlerde Belirsizlikten Kaçınma** (uncertainty avoidance) **Düzeyi:** belirsizlikten kaçınma boyutu, bir toplumun geleceğin bilinmezliği olgusunu ele alışıyla ilgilidir; geleceği denetlemeye çalışmalı mıyız ya da kendi haline mi bırakılmalı? Bu belirsizlik korku getirmektedir ve farklı kültürler bununla başa çıkmanın farklı yollarını öğrenmiştir. *Bir kültürün üyelerinin belirsizlik ve bilinmez durumları tehdit algısı düzeyi ve bunlardan kaçınma çabasının oluşturduğu inançlar ve kurumlar*, bu puanda yansıtılır. Türkiye'nin bu boyutta puanı 85'dir ve bu toplumsal düzen arayışında yasa ve kurallara büyük ihtiyaç vardır. Korkunun en aza indirilmesi için insanlar birçok törenleri kullanır. Yabancılar için farklı görülen, ama yalnızca geleneksel toplumsal kalıpların, belirli durumlarda gerilimi azaltmak için sıkça kullanıldığı olur.

Belirsizlikten kaçınma Köroğlu'nda üst seviyededir, Yaradan'a sığınır, dağlara yaslanır. İnsaniyetsiz feodal-beyden, anlayışsız hiyerarşik-katı yapıdan rahatsızdır:

*Hemen mevla ile sana dayandım
Arkam sensin kal'am sensin dağlar hey
Yoktur senden gayri kolum kanadım
Arkam sensin kal'am sensin dağlar hey*

...
*Mürüvetsiz beyden yeğdir dört köşen
Arkam sensin kal'am sensin dağlar hey*

5) **Toplumsal-Kamusal Değerlerde Uzun-döneme Yönelik Olma** (long term orientation): uzun döneme yönelik olma boyutu, Konfüçyüs'ün öğretileri ile ilgilidir ve toplumun erdem arayışı ile ilgili olarak yorumlanabilir. Bir toplumun faydacı geleceğe-yönelik olma düzeyiyle ilgili olan bu boyutta, Türkiye'nin puanı söz konusu araştırma döneminde değerlendirilmeye alınmadığından veri olarak sağlanamamıştır. Gelişen ülkelerdeki hızlı toplumsal-ekonomik değişim nedeniyle, daha kısa vadeye odaklanılmak zorunda kalındığı tartışılmaktadır. Yine de, kamusal değerlere ipucu bakımından, Köroğlu'nun deyişlerine bakılabilir.

Köroğlu, zamana yönelik hazırlık yapmakta, öngörülü olmayı vurgulamaktadır. Yiğitliğiyle tarihe, kayıtlara geçmeyi not etmektedir. Ölümlü dünyanın farkındadır. Şehitlik gibi yüksek ve ölümsüz mertebeler dilemektedir. Geleceğe güven duyacağı kaynakları sormakta, sefere gittiğinde bile dostlarını aramakta, geçen süreleri not etmekte, göçmen kuşların mevsimini izlemektedir.

...
*Gafili varmayız düşman üstüne
Vakte hazır olun diyenlerdeniz*

...
*Üç saat sürmeli burda hengimiz
Tarih yazın su dağlara nişane*

*Düşmanın üstüne eyledim akın
Dönüşüm yok zamanın yakın
Fakir fukarayı incitmen sakın
Mal yemez tamahkâr zengine bakın*

*Karşıda durana kalmaz kararım
Doğrulup gelene yoktur zararım
Ya şehitlik ya gazilik dilerim
Gelsin döğüşelim Bolu Beyleri*

...
*Arka verip sığındığım
Koca çamlar yerinde mi?*

...
*Turna teline gidenler
Hoylu'm nic'oldu gelmedi?*

Sonuç Yerine

Toplumsal sorunların çözümünde, kültürün toplumsal modeller ve kamusal değerler üretmesi gerekmiş olabilir. Somut ve soyut araçlar ve değerlerle hissedilen kültür, geçmişten günümüze gelen ana damarlarla etkisini göstermektedir. Türk kültürünü değerlendirmeyi, belirgin değerlerini saptamayı hedefleyen çalışmalar geniş çaplı verilerle ortaya koymaktadır. Bu çalışmada ise, Köroğlu'nun bir halk ozanı olarak anonimleşen şiirlerinde, Türk kültürünün genel değerlerinin izini sürmek ve bu değerleri güncel kültürel araştırmalarda saptanan boyutlarla kıyaslayabilmek amaçlanmıştır. Bunun için, çeşitli ülkelerde kültür araştırmaları yaparak belirli bir ölçüm geliştiren Hofstede'in yaklaşımı benimsenmiş, nirengi noktası aldığı 5-boyutlu yaklaşımda güç mesafesi, bireycilik, belirsizlikten kaçınma, eril olma, uzun-dönem yönelik olma boyutları ele alınmıştır. Köroğlu'nun kamusal ve kültürel değerleri, şiirleri üzerinden irdelenerek, bu boyutlarla geçerli bağ kurulabildiği görüldüğü belirtilebilir. Geleneksel tecrübelerle süzülen değerlerin, kamusal değerlerimizi ve toplumsal kültürümüzü yansıması ve yorumlanmasında bağ-kurulması mümkün olabilir. Günümüzdeki Türk kültürüne etkisi bakımından da, bu boyutlar karşılaştırılarak, kamusal ve kültürel değerlerin daha iyi anlaşılmasına yönelik araştırmaların yapılması önerilebilir. Nitekim Köroğlu'nun şiirlerinde vurgulanan Türk kültürü özellikleri, kamusal değerleri, bulgulardaki eğilimler ile tutarlı biçimde olduğuna ilişkin örnekler sergilenenebilir: Yüksek güç mesafesi, toplumsal sorunlara sahip çıkan, belirsizlikten kaçınan özellikler öne çıkmaktadır. Türkiye için uzun-dönem yönelik olma puanı araştırma verisi olarak bulunmamakla birlikte, Köroğlu'nda bu özelliğin ipuçları bulunabilir ve uzun-erimli düşündüğüne ilişkin dizeler bu çalışmada örneklendirilmiştir. Buna göre de, Köroğlu'nun şiirlerinde vurgulanan bazı kamusal özellikler, Hofstede'in bulgularındaki eğilimler ile tutarlı biçimdedir. Türkiye için uzun-dönem yönelik olma puanı bulunmamakla birlikte, Köroğlu'nda bu özelliğin ipuçları ortaya çıkmaktadır.

Kaynakça

ALTINOK, B. Y. (2008). "Köroğlu ile Kızıroğlu Mustafa Orta Anadolu'da (Resmi Belgelere ve Köroğlu'nun Yeni Bulunan Şiirlerine Göre)" Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli, 48: 215-224.

ASPAs (American Society for Public Administration) (2013). "ASPAs Annual Conference 2014, Themes of the QuGo Research Agenda: 1) Quality of Governance: Good Governance in Context".

http://www.aspanet.org/public/Conference/CONFERENCE_HOME/Conference/Home.aspx. Erişim:20.11.13.

BAŞGÖZ, İ. (1975). Köroğlu Düzeni.

BORATAV, P. N. (1931). Köroğlu Destanı. İstanbul.

BOWERS, D.G. (1976). "Organizational Development: Premises, Performances, Possibilities" *Organizational Dynamics*, Spring, 4, 4: 50-62.

BROSSET, M. (1874). *Collection d'Historiens Arméniens*. Vol. 1. St. Petersburg.

DERS ZAMANI. (2013). "Şiirle Zihniyet Arasındaki İlişki". <http://www.derszamani.net/siir-ve-zihniyet-arasindaki-iliski-nedir-ornek.html>. Erişim: 25.11.13.

EDEBİYAT ÖĞRETMENİ. (2013). "Köroğlu".

<http://www.edebiyatogretmeni.org/koroglu/>. Erişim: 25.11.13.

FUAT, M. (2012). Köroğlu. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 3. B. <http://www.ykykultur.com.tr/kitap/koroglu>. Erişim: 25.11.13.

HOFSTEDE, G. (2013). "What about Turkey". <http://geert-hofstede.com/turkey.html>. Erişim: 23.11.2013.

OECD. (2013a). *Regulatory Reform in the Middle East and North Africa: Implementing Regulatory Policy Principles to Foster Inclusive Growth*.

OECD. (2013b). "The role of the tax administration in combating bribery and corruption", in *Bribery and Corruption Awareness Handbook for Tax Examiners and Tax Auditors*, OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264205376-4-en>. Erişim: 20.11.13.

ONTOLOJİ.COM. (2004). Köroğlu: Şiirler, Kültür ve Sanat. 4.9.2004.

ÖZTELLİ, C. (1974). "Üç Kahraman Şair Köroğlu Dadaloğlu Kuloğlu, Milliyet Yayınları". <http://www.turkuler.com/ozan/koroglu.asp>. Erişim: 25.11.13.

ROBERTS, A. (2013). *The End of Protest: How Free-Market Capitalism Learned to Control Dissent*. (ebook), Cornell University Press. <http://www.cornellpress.cornell.edu/book/?GCOI=80140100222390>. Erişim: 22.11.2013.

SU, R. (2013). "Köroğlu'nun Kimliği". <http://www.turkuler.com/ozan/koroglu.asp>. Erişim: 25.11.13.

TEBRİZLİ ARAKEL (Araquel of Tabriz). (1669). *Book of Histories*. Amsterdam.